

УДК 001.895(477)(438)(430)

Я. В. Панас

старший викладач

кафедри менеджменту персоналу та адміністрування

НУ «Львівська політехніка», м. Львів

С. М. Ткач

кандидат економічних наук, науковий співробітник

сектору просторового розвитку

відділу регіональної економічної політики

ДУ «Інститут регіональних досліджень

імені М. І. Долишнього НАН України», м. Львів

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ, ПОЛЬЩІ ТА НІМЕЧЧИНІ

Проведено порівняльний аналіз наявних ресурсів і умов для проведення інновацій в Україні, Польщі та Німеччині. Оцінено досягнуті практичні результати інноваційної діяльності в цих країнах. Виявлено ключові проблеми, пов'язані з управлінням інноваційною діяльністю на вітчизняних підприємствах, через призму успішного світового досвіду.

Ключові слова: *інновації, науково-дослідна діяльність, інноваційна діяльність, управління, ефективність інновацій.*

Panas Ya., Tkach S. COMPARATIVE ASSESSMENT OF RESEARCH AND DEVELOPMENT AND INNOVATIVE ACTIVITIES IN UKRAINE, POLAND AND GERMANY

In the article comparative analysis of the resources and the conditions for innovation in Ukraine, Poland and Germany have done. Practical results of innovation activities in these countries have reviewed. The authors have identified key problems, which related to innovation management at Ukrainian enterprises, through successful international experience.

Keywords: *innovation, research and development, innovative activities, management, innovations' effectiveness.*

Починаючи з 1971 року, людство вступило в інформаційну епоху. З появою мікропроцесора Intel 4004 розпочав функціонувати V технологічний уклад. Сучасні інноваційні технології суттєво вплинули на суспільний розвиток. Значно зріс об'єм інформаційних потоків, необхідних для прийняття управлінських рішень. Інформація, знання та комунікації стали визначальними чинниками конкурентоздатності підприємств. За таких умов надзвичайно актуальним є питання підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств. Досягнення цієї мети неможливе без якісних змін в управлінні інноваційною діяльністю промислових підприємств, які є ключовою ланкою в ланцюгу створення доданої вартості.

Проблематика управління інноваційною діяльністю підприємств знайшла своє відображення у працях багатьох провідних вчених: І. Ваховича, А. Гальчинського, В. Геєця, П. Гардинера, Н. Денисенка, М. Долишнього, П. Друкера, С. Ілляшенка, О. Кузьміна, П. Перерви, М. Портера, Х. Рігса, А. Череп Н. Чухрай та ін. Зокрема, сучасні концепції стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства ґрунтовно досліджені Л. Шульгіною і В. Юхименко [7]. Питання оцінювання ефективності управління інноваційною діяльністю підприємств досліджені А. Череп і М. Лизуненко, М. Чорною і С. Глуховою [5; 6]. Натомість С. Ілляшенком обґрунтовано методологічні і теоретико-методичні основи організації та управління інноваційним процесом на рівні підприємства/установи, сфери

діяльності, регіону, країни [2]. В. Геєць дану проблематику розглядає у контексті подальших перспектив інноваційного розвитку України [3].

Ефективну систему управління інноваційною діяльністю підприємства неможливо створити без якісної оцінки наявних умов для здійснення такої діяльності та її результативності. Однак для повноти дане дослідження має мати порівняльну базу з іншими, більш успішнішими країнами.

Метою статті є виявлення спільних рис та відмінностей умов для проведення інновацій та досягнутих практичних результатів інноваційної діяльності в Україні, Польщі та Німеччині.

Для порівняння особливостей здійснення інноваційної діяльності в Україні візьмемо дані Польщі та Німеччини. Порівняння з даними Польщі дасть можливість проаналізувати стан та ефективність проведення інноваційної діяльності в Україні з географічно близькою країною, схожою за територією та кількістю населення. Крім того, практика ведення господарювання у цих двох країнах ще два десятиліття тому мало чим відрізнялася. Німеччина є однією з найбільш технологічно розвинутих країн у світі та лідером за використанням контролінгу як управлінського інструменту в господарській практиці промислових підприємств.

Україна згідно з даними, опублікованими в звіті Глобальний інноваційний індекс 2016 (The Global Innovation Index 2016, GIІ) (ГІІ)[8], з результатом 35,7 бали зі 100 можливих знаходиться на 56 місці (рис. 1).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

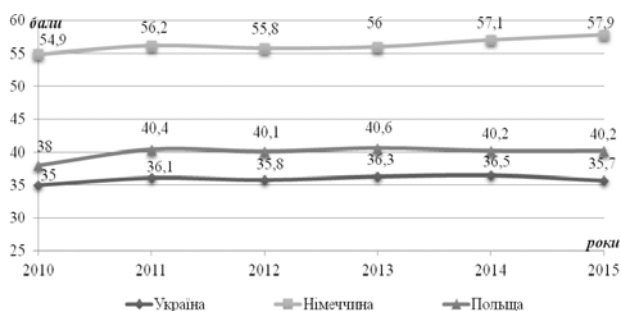
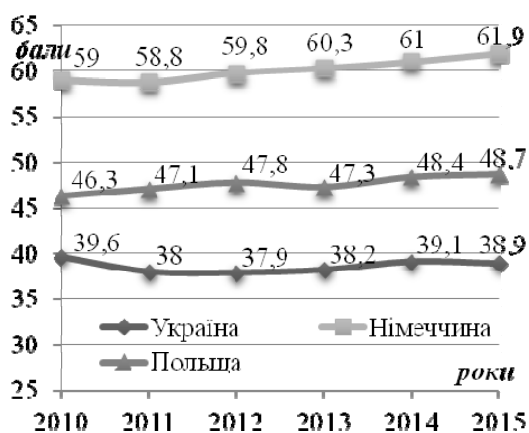

Рис. 1. Рейтинг України, Німеччини, Польщі згідно з даними Глобального інноваційного індексу в 2010-2015 рр.

Примітка: побудовано автором на основі [8]

Це найвища позиція нашої країни за останні шість років досліджень. Найнижче, 71 місце (35,8 бала), в

а) наявні ресурси і умови для проведення інновацій (Innovation Input)

Україні було за результатами діяльності показаними в 2012 році. Тоді як, результати інноваційної діяльності Німеччини та Польщі за даними 2015 року дозволили їм також зайняти найвищі місця в рейтингу за досліджуваний нами період. Польща з показником 40,2 бали займає 39 позицію, а Німеччина з показником 57,9 бали замикає першу десятку найбільш інноваційно розвинутих країн світу.

Глобальний інноваційний індекс (ГІІ) забезпечує порівняльну оцінку науково-дослідної та інноваційної діяльності держав світу за двома групами характеристик: наявні ресурси і умови для проведення інновацій (Innovation Input) та досягнуті практичні результати інноваційної діяльності (Innovation Output). Дані 2010-2015 рр. для України, Німеччини та Польщі за цими двома групами показників представлено на рис. 2.

б) досягнуті практичні результати інноваційної діяльності (Innovation Output)

Рис. 2. Рейтинг України, Німеччини, Польщі за двома групами показників Глобального інноваційного індексу в 2010-2015 рр.

Примітка: побудовано автором на основі [8]

У нашій державі найбільше ресурсів було вкладено в інноваційну діяльність та спостерігалися найкращі умови для її проведення в 2010 році. В останні п'ять років за цим показником вітчизняна інноваційна сфера відстає від польської не менше, ніж на 9 балів, а від німецької – більш, ніж на 20 балів. Однак, попри значно обмеженіші ресурсні можливості Україні вдається перевершувати Польщу за досягнутими практичними результатами інноваційної діяльності впродовж усього досліджуваного періоду. За коефіцієнтом інноваційної ефективності в останні три роки Україна не опускалася нижче 15 місця у світі. У 2013 і 2014 роках за цим показником Україна випереджала навіть Німеччину.

З'ясувати причини такого стану та їх вплив на ефективність управління інноваційною діяльністю в сучасних умовах господарювання, спробуємо на підставі більш детального аналізу підіндексів, з яких складаються групові характеристики ГІІ (рис. 3). До переліку підіндексів, які характеризують наявний ресурсний потенціал і умови для проведення інновацій в ГІІ, включають: інститути державного управління, людський капітал і дослідження, інфраструктуру, розвиток внутрішнього ринку та розвиток бізнесу. Своєю чергою, результативність інноваційної діяльності визначається за допомогою двох підіндексів: розвиток технологій і економіки знань та результати творчої діяльності.

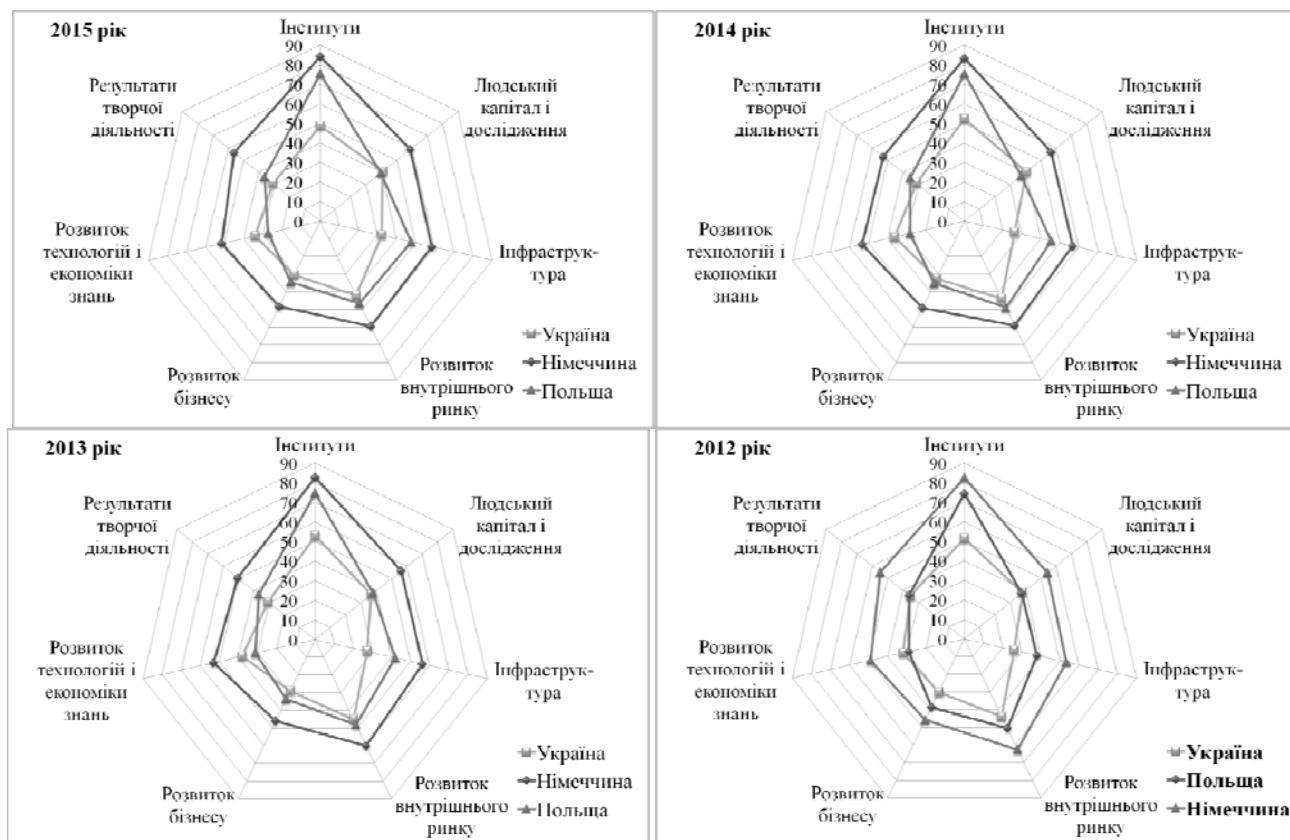

Рис. 3. Підіндекси України, Німеччини та Польщі у Глобальному інноваційному індексі у 2012-2015 рр.

Примітка: побудовано автором на основі [8]

Порівняння окремих показників ГП для України, Німеччини та Польщі в 2013 і 2014 роках через надзвичайно високий вплив військово-політичних чинників лише в нашій країні не дозволить зробити об'єктивних висновків про стан та перспективи вітчизняної інноваційної діяльності. Таким чином, основну увагу приділимо зміні показників 2015 року, порівняно з 2012 роком. Крім того, для узагальненої якісної оцінки рівня окремих показників ГП використаємо шкалу Харінгтона: від 0 до 20 балів – «дуже погано»; від 20 до 37 балів – «погано»; від 37 до 63 балів – «задовільно»; від 63 до 80 балів – «добре»; від 80 до 100 балів – «дуже добре».

Оскільки Німеччина та Польща є членами ЄС, то рівень ефективності функціонування їх державних інституцій є доволі схожим. Розрив у значенні цього підіндекса для вищезгаданих країн є найменшим і складає 8-10 балів. У 2015 році за цим підіндексом Німеччина була 18-та (84,1 бала), а Польща 32-га (75,3 бала) у світі.

Даний компонент впливу на економічну і в т.ч. інноваційну діяльність в Україні значно відрізняється від країн, з якими здійснюється порівняння. У 2015 році ефективність вітчизняних інституцій було оцінено на 48,7 бали, що дозволило посісти лише 101 місце серед 127 країн. Загальний рівень цього підіндексу за останні чотири роки не дуже змінився. Це обумовлено насамперед значним погіршенням показника політичної стабільності, який за даними 2012 року був у задовільному стані (62,5 бали і, відповідно, 79 місце в рейтингу), а у 2015 році в дуже поганому стані (14,9 бала і, відповідно, 125 місце). Нижче значення цього показника лише у Нігерії та

Пакистані. На поганому рівні в Україні за даними 2015 року є дотримання вимог щодо верховенства права (27,5 бала і 110 місце), ефективність урядування (28,5 бала і 88 місце), якість регуляторної політики (29,2 бала і 105 місце) та вирішення питань, пов'язаних з неплатоспроможністю суб'єктів господарювання (31,1 бала і 113 місце).

Своєю чергою, дуже добрий рівень демонструє Україна у 2015 році за показниками простоти відкриття бізнесу (93,9 бала і 29 місце) та вартості скорочення персоналу (90,1 бала і 49 місце). Наприклад, за процедурою відкриття бізнесу наша держава випередила Німеччину (83,4 бала) на 52 та Польщу (85,9 бала) на 37 позицій у ГП. Досить високий в Україні порівняльний рівень показника зручності сплати податків. У 2015 році він становив 70,7 бала, що на 23,7 бала більше, ніж у 2012 році. Такий значний стрибок показника дозволив нашій країні піднятися на 44 позиції в рейтингу ГП.

Іншою великою проблемою в сфері інноваційної діяльності в Україні є рівень розвитку інфраструктури, який оцінюється у ГП трьома групами показників: загальної інфраструктури, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та екологічної стійкості. За цим підіндексом ГП Україна (32,3 бала) та Німеччина (58,5 бала), порівняно з 2012 роком, опустилися на 8 позицій. Однак, наша країна у 2015 році знаходиться на 99, а Німеччина на 22 місці. Від Польщі (47,6 бала) у цьому році ми відстаємо на 49 позицій.

Найбільш неоднозначною у 2015 році є ситуація з оцінкою показників екологічної стійкості в Україні. З одного боку, на дуже низькому рівні знаходяться

характеристики величини ВВП на одиницю використання енергії (3,7 бала і 115 місце) та рівень сертифікації суб'єктів господарювання за міжнародним стандартом ISO 14000 (3,7 бала і 81 місце), який містить вимоги до системи екологічного управління. З іншого боку, за рівнем екологічного показника, що характеризує рівень ефективності охорони здоров'я та життєздатність екосистеми країни (79,7 бали і 44 місце), наша держава відстає від Німеччини (84,3 бали) лише на 14, а від Польщі (81,3 бала) – на 6 позицій в рейтингу ГП.

Попри досить задовільний стан доступу до ІКТ в Україні (62,7 бали і 62 місце) у 2015 році, рівень їх використання в суспільстві є поганим (21,7 бали і 92 місце). Зокрема, слід звернути більше уваги на тенденції зміни показників даної групи. Порівняно з 2012 роком, показник доступу до ІКТ в нашій державі зріс на 14,1 бала, що дозволило піднятися в рейтингу ГП лише на 4 позиції. Показник використання ІКТ зріс рівно на 1 бал. При цьому в рейтингу ГП Україна опустилася на 26 позицій. Своєю чергою, у Німеччини (69,8 бала і 21 місце) даний показник, порівняно з 2012 роком, зменшився на 3,1 бала, що призвело до падіння в рейтингу ГП на 16 позицій. Така тенденція свідчить про стрімкий ріст впровадження ІКТ у бізнес-практику суб'єктів господарювання в багатьох країнах світу. Позитивним прикладом в даній ситуації є результат Польщі (56,2 бали і 37 місце). Для підняття в рейтингу ГП за рівнем використання ІКТ на 4 позиції сусідній державі довелось збільшити цей показник майже на 20 балів.

Решта підіндексів ГП для України, які характеризують наявний ресурсний потенціал і умови для проведення інновацій, не значно відрізняються від показників Польщі.

Найвище серед ресурсних підіндексів ГП оцінено рівень вітчизняного людського капіталу та досліджень. У 2015 році Україна (40,8 бала) посідає 40 місце, що, порівняно з 2012 роком, краще на чотири позиції. Від Німеччини ми відстаємо на 18,1 бала, або, відповідно, на 30 позицій. Польща (39,6 бала) знаходиться на 42 місці. Цей підіндекс включає три групи показників: базова освіта, вища освіта та дослідження і розробки.

Відносно позитивний результат України забезпечується за рахунок кількісних освітніх показників. За узагальненими характеристиками базової (60,9 бала і 20 місце) та вищої (47,1 бала і 24 місце) освіти Україна у 2015 суттєво випереджає Польщу (базова: 57,1 бала і 34 місце; вища: 34 бали і 68 місце) і Німеччину (базова: 56,9 бала і 35 місце; вища: 46 балів і 29 місце). Однак помітні успіхи у вітчизняній освітній сфері зовсім не корелюють з показниками, що характеризують дослідження і розробки. Всі показники цієї групи для України були на дуже поганому рівні відповідно до шкали Харінктона. У 2015 році в нашій країні налічувалося 1165,2 дослідників на один мільйон населення (14 балів і 44 місце). Порівняно з 2012 роком, даний показник скоротився на 30%. До прикладу, у світового лідера, Ізраїля, 8255,4 дослідників на один мільйон населення (у загальному рейтингу ГП за даними 2015 року він займає 21 місце). Німеччина з

4459,5 дослідниками на один мільйон населення знаходиться на 16 місці.

Також суттєво скоротилися вітчизняні витрати на дослідження і розробки. У 2012 році (19,2 бала і 37 місце) вони становили 0,9% від ВВП країни, а у 2015 році (14,5 бала і 54 місце) – лише 0,7%. Зважаючи на падіння рівня ВВП України за досліджуваний період в еквіваленті долара США на 48,45% [1; 4], можна констатувати падіння рівня реальних інвестицій в дослідження і розробки більше ніж у два рази. У Німеччині (65,9 бала і 9 місце) на дослідження і розробки витрачають 2,8% від ВВП. Лідером у світі за даним показником є Південна Корея, яка за даними останнього року дослідження витратила на дослідження і розробки 4,3% від ВВП (у загальному рейтингу ГП за даними 2015 року знаходиться на 11 місці).

За рівнем розвитку внутрішнього ринку в 2015 році Україна займає 75 місце із показником 42,1 бала. Відставання від Німеччини складає 17,6 бала та 59 позицій рейтингу. Своєю чергою, від Польщі відставання складає 4,4 бала та 27 позицій рейтингу. Цей підіндекс налічує три групи показників: кредитування, інвестування та торгівля і конкуренція.

За останні чотири роки в Україні майже не змінилися умови щодо отримання та обслуговування кредитів. Загалом за цією групою показників у 2015 році Україна має 34,7 бала в рейтингу ГП та посідає 58 місце. У 2012 році результат 35,9 бала дозволив зайняти нашій державі в загальному рейтингу лише 75 місце. Така тенденція свідчить про ускладнення умов отримання кредитних ресурсів у багатьох країнах світу. Однак, Україна (75 балів) за показником «простота отримання кредитних ресурсів» у 2015 році посідає 18 місце, випереджаючи Німеччину (70 балів) на 9 позицій.

За групою показників що характеризують торгівлю і конкуренцію за даними 2015 року Україна (67,1 бала) знаходилася на 46 місці, відстаючи від Німеччини на 18,9 бала або на 42 позиції в рейтингу ГП. Окремі показники даної групи, серед яких «Інтенсивність конкуренції на місцевому рівні» (60,9 бала і 94 місце) та «Внутрішній масштаб ринку» (60,2 бала і 46 місце), знаходяться на задовільному рівні. Вони свідчать про невисоку інтенсивність внутрішньої конкуренції та дають можливість говорити про високий потенціал внутрішнього ринкового середовища нашої країни.

Детальніше зупинимося на групі показників, які характеризують інвестиційні можливості для проведення інноваційної діяльності. На задовільному рівні залишається лише показник зручності захисту інвесторів в Україні. За останні чотири роки він зріс майже на 6 пунктів та становить 53,3 бала. Відповідно, така зміна дозволила піднятися у світовому рейтингу на 25 позицій, порівняно з 2012 роком, та посісти 77 місце. Решта показників, які характеризують інвестиційні можливості в Україні, у 2015 році були на дуже поганому рівні.

Відставання від світових лідерів за іншими показниками цієї групи становить подекуди більше ніж кілька десятків разів. Наприклад, за рівнем капіталізації у 2015 році Україна (5 балів і 76 місце)

відстає від Швейцарії (1 місце в рейтингу ГП за даним показником) у 18 разів, від Німеччини (20,6 бала і 37 місце) в 4 рази, а від Польщі (14 балів і 49 місце) майже в три рази. За загальною вартістю акцій, що торгуються наша держава (0,6 бала і 63 місце), відстає від Швейцарії (5 місце в рейтингу ГП за даним показником) у 150 разів, від Німеччини (30,2 бала і 22 місце) – у 50 разів, а від Польщі (9,3 бала і 33 місце – у 15 разів.

За рівнем розвитку бізнесу в інноваційній сфері за даними 2015 року Україна займає 73 місце із показником 30,6 бала. Відставання від Німеччини складає 17,7 бала та 58 позицій рейтингу. Своєю чергою, від Польщі відставання складає 4 бала та 22 позиції рейтингу. Цей підіндекс також налічує три групи показників, які характеризують: працю в інтелектуальній сфері, інноваційні зв'язки та рівень поглинання знань.

Через зміну переліку показників у групі «праця в інтелектуальній сфері» Україна в 2015 році, порівняно з 2012 роком, покращила свої позиції в рейтингу ГП з 78 до 48 місця. Насамперед на це вплинуло введення до переліку даної групи показників, частки зайнятих жінок з вищою освітою та науковим ступенем у % від кількості зайнятих в інноваційній сфері. Даний показник в нашій країні становить 28,1 % і є на дуже доброму рівні (83 бали і 4 місце) відповідно до шкали Харінгтона. За даною характеристикою ми випереджаємо Німеччину на 15,7 % (36,6 бала і 53 місце) і Польщу на 9,1% (55,9 бала і 26 місце).

На задовільному рівні в нашій країні є частка працівників задіяних у сфері надання наукомістких послуг (53,6 бала і 39 місце) та величина внутрішніх витрат на дослідження і розробки підприємств у % від валових витрат на дослідження і розробки (45,5 бала і 44 місце). Однак, зважаючи на мізерний рівень валових витрат на дослідження і розробки в Україні це значення не може свідчити про задовільний стан витрат на інноваційну діяльність.

Поганою ситуацією в Україні є також з процесом навчання та здобуття нових навиків відповідно до стратегії розвитку фірм та змін викликаних зовнішнім середовищем. У нашій державі лише 22,6% фірм, які пропонують формальне навчання. Світовими лідерами за даним показником є Китай 79,2%, Тайланд 75,3% та Швеція 70,3% компаній. Своєю чергою, Польща з 34,6% компаній знаходиться в рейтингу ГП на 46 місці.

Стан інноваційних зв'язків, які характеризує друга група показників підіндексу розвитку бізнесу, за останні чотири роки погіршився. У 2015 році узагальнена характеристика для цієї групи показників становила 23,7 бали і дозволила зайняти Україні лише 88 місце в загальному рейтингу, що на 20 позицій гірше, ніж у 2012 році.

Задовільний рівень показника наукового співробітництва між університетами та промисловими підприємствами в Україні (41,7 бала і 72 місце) має місце лише через його отримання шляхом опитування. Наша держава є найбільш залежною від іноземного фінансування досліджень і розробок на фоні показників Німеччини та Польщі. В Україні (25,3 бала і 21 місце) майже 20% коштів, які

вкладаються в дослідження і розробки, є іноземними інвестиціями. У Польщі (17,1 бала і 32 місце) іноземні інвестиції на даний напрям інноваційної діяльності становлять 13,4%, а в Німеччині (6,6 бала і 65 місце) – лише 5,2%.

В умовах браку власних коштів у промислових підприємств та на фоні значної вартості залучення кредитних ресурсів, фінансування за рахунок іноземних інвесторів є доволі вдалим вирішенням проблеми забезпечення інноваційної діяльності. Решта показників, що характеризують інноваційні зв'язки стосуються рівня співпраці зі зовнішніми контрагентами. Дану проблему у вітчизняній інноваційній сфері вже було розглянуто при оцінці показників ЄІГ. В Україні в 2015 році (25,6 бала і 82 місце) також були значні проблеми з рівнем поглинання знань. Їх ріст на 1,4 бали, порівняно з 2012 роком, не зміг суттєво вплинути на ресурсний потенціал та умови для проведення інновацій. Україна в останній рік дослідження за даним показником відстає від Німеччини на 11,3 бала та на 51 позицію, а від Польщі – на 7,1 бала та, відповідно, на 39 позицій у рейтингу ГП.

Завершальним етапом аналізу показників ГП є порівняльна оцінка результатів інноваційної діяльності. Досягнуті кращі практичні результати вітчизняної інноваційної діяльності на фоні показників Польщі мають місце здебільшого за рахунок розвитку технологій та економіки знань, а не через результати творчої діяльності. За підіндексом розвитку технологій і економіки знань, згідно з даними 2015 року, Україна посіла 33 місце, випередивши Польщу на 19 позицій в рейтингу ГП. Своєю чергою, за рівнем даної узагальної характеристики наша країна відстає на 17,5 бала та 25 позицій від Німеччини (51,6 бала та 8 місце).

Високе місце в рейтингу ГП за підіндексом розвитку технологій і економіки знань Україна отримала лише за рахунок групи показників, що характеризують можливості країни в сфері створення знань. За цією групою показників у 2015 році Україна посіла 16 місце у світі з результатом 46,2 бала. Однак він нижчий від показника Німеччини, яка займає 6 місце на 20,2 бала.

Таку результативність можна пояснити врахуванням в ГП двох показників, які характеризують кількість поданих патентних заявок та заявок на корисні моделі до національних патентних відомств. Очевидно, що спосіб та мотиви подання таких заявок регламентуються внутрішнім правовим полем кожної держави на власний розсуд і не характеризують ступінь їх інноваційності та комерційного потенціалу. Також, потрібно констатувати, що Україна за показником кількості поданих заявок на корисні моделі є світовим лідером, як і Німеччина за кількістю патентних заявок. Своєю чергою, за кількістю патентних заявок наша держава в рейтингу ГП знаходиться на 19 місці.

Три інші показники, що оцінюють кількість поданих патентних заявок та рівень цитованості науково-технічних публікацій, визначаються на підставі єдиних правил для всіх країн світу. За цими параметрами в Україні на фоні світових лідерів дуже

погані результати. Наприклад, за кількістю патентних заявок поданих відповідно до Міжнародного договору про патентну кооперацію (The Patent Cooperation Treaty, РСТ) наша держава має у 2015 році лише 5,7 бала та посідає 41 позицію в рейтингу. Такий низький бал і відносно висока позиція в рейтингу свідчить про значний розрив між світовими лідерами за цим показником (Швейцарією, Японією, Південною Кореєю, Люксембургом та Швецією) і більшістю країн, що розвиваються. Своєю чергою, Німеччина з 65,7 бала посідає 10 позицію.

Україна (25,6 бала та 61 місце) в 2015 році також випереджає Польщу (22,2 бала та 79 місце) на 18 позицій в рейтингу ГП за групою показників, які характеризують дифузію знань. У цій групі найбільш цікавими з точки зору промислового виробництва в Україні є показники плати за використання інтелектуальної власності (8,2 бала та 35 місце) та експорту високих технологій (11 балів та 45 місце). Рівень остатнього показника свідчить, що вітчизняним менеджерам із зовнішньоекономічної діяльності є сенс перейняти досвід своїх польських колег у даній царині, оскільки за рівнем експорту технологій наша країна відстає від сусідньої на 13,4 бала і, відповідно, на 18 позицій в рейтингу.

За підіндексом результатів творчої діяльності Україна у 2015 році відстає від Польщі та Німеччини. З точки зору даного наукового дослідження цей підіндекс може бути цікавий лише через призму показників, що характеризують нематеріальні активи. Оскільки сферою господарських інтересів промислових підприємств не можуть бути показники, що входять до груп «креативні товари та послуги» й «Інтернет-творчість».

Отже, на підставі проведеного детального порівняльного аналізу показників ГП за період 2012-2015 років можна зробити ряд висновків щодо визначення пріоритетного переліку проблем пов'язаних, з управлінням інноваційною діяльністю на вітчизняних підприємствах, через призму успішного світового досвіду:

- ГП руйнує стереотип про проблемність започаткування бізнесу в Україні, отримання кредитних ресурсів для здійснення господарської діяльності та щодо складності процедури сплати податків. Основними проблемами є: небажання підприємницького середовища навчатися ефективній взаємодії із державними та місцевими органами влади в правовій площині; опановувати технології співпраці, пов'язані з функціонуванням державних та муніципальних онлайн-сервісів;

- попри задовільну доступність до інформаційно-комунікаційних технологій їх використання в практиці господарювання промислових підприємств потребує суттєвої інтенсифікації;

- негайних змін в управлінні вітчизняними підприємствами потребує процедура налагодження зовнішніх зв'язків в інноваційній сфері та методи поглинання зовнішніх знань;

- дуже значною проблемою інноваційної сфери в Україні є низький рівень впливу існуючих знань на

кінцевий результат діяльності суб'єктів господарювання;

- у системі управління вітчизняними промисловими підприємствами слабо поширена практика формального навчання персоналу, яка узгоджена з стратегією інноваційного розвитку підприємства, а також здобуття додаткових компетенцій з роботи в умовах V-VII технологічних укладів.

Крім того, оцінка ситуації через призму ГП показала, що при швидкому вирішенні проблем регуляторної політики, верховенства права, банкрутства та санації промислових підприємств, збільшення кількості реально працюючих державних онлайн-сервісів промисловість нашої країни з легкістю може конкурувати з більшістю промислових підприємств східної та південної Європи. При належному розвитку первинного та вторинного ринків цінних паперів (емісія акцій), ринків страхування та перестрахування комерційної діяльності майже повністю знівелюються відмінності в умовах ведення інноваційної діяльності в Україні та країнах ЄС. Стан цих ринків у нашій державі суттєво зменшує можливості вітчизняних промислових підприємств по залученню додаткових відносно дешевих коштів для здійснення інноваційної діяльності.

Порівняння з даними Польщі дає можливість зробити висновок про можливість налагодження тісної співпраці в інноваційній сфері з країнами ЄС, які відносяться до групи помірних інноваторів відповідно до класифікації ЄІТ. Вітчизняні ресурсні можливості, географічне розташування, рівень людського потенціалу, а також результативність інноваційної діяльності, дозволяють з впевненістю говорити, що така співпраця можлива на паритетних умовах. У менеджерів та інноваторів українських промислових підприємств є надзвичайно великий досвід у питаннях розробки інновацій при мінімальних капіталовкладеннях. Своєю чергою, практика господарювання європейської промисловості свідчить про кращий досвід у питаннях комерціалізації інновацій.

До перспектив подальших досліджень належить виявлення особливостей вітчизняної практики застосування контролінгу інноваційної діяльності на промислових підприємствах.

Список використаних джерел

1. Валовой внутренний продукт Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>
2. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент / С. М. Ілляшенко – Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. – 334 с.
3. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
4. Наукова та інноваційна діяльність [Електронний ресурс]. – Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>;
5. Череп А. В. Методи оцінки ефективності управління інноваційною діяльністю підприємств

машинобудування / А. В. Череп, М. М. Лизуенко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2014. – № 3. – С. 113-119.

6. Чорна М. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств : монографія / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Харків : ХДУХТ, 2012. – 210 с.

7. Шульгіна Л. М. Сучасні концепції стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства / Л. М. Шульгіна, В. В. Юхименко // Маркетинг і менеджмент інноваційної діяльності. – № 3 – Т. 2 – С. 79-84.

8. The Global Innovation Index 2016 Winning with Global Innovation [Electronic resource] / Editors: S. Dutta, B. Lanvin and S. Wunsch-Vincent // Cornell University, INSEAD and WIPO, 2016. – 451 p. – Access mode:

http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016.pdf

Reference

1. Valovyi vnutrishnii produkt [Gross Domestic Product] (2017). minfin.com.ua. Retrieved from <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/> [in Russian]

2. Illiashenko, S. (2010). Innovatsiinyi menedzhment [Innovation Management]. Sumy, Universytetska knyha [in Ukrainian].

3. Heiets V.M. ed. (2015). Innovatsiina Ukraina 2020 : natsionalna dopovid [Innovative Ukraine: National Report] Kyiv: NAN Ukrainy [in Ukrainian].

4. Naukova ta innovatsiina diialnist [Research and Innovation] (2016). ukrstat.gov.ua. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

5. Cherep, A. V. & Lyzunenکو, M. M. (2014). Metody otsinky efektyvnosti upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu pidpriemstv mashynobuduvannia [Methods for evaluating the effectiveness of innovation management at engineering enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky) – Proceedings of the Tauride Agrotechnological State University (Economics)*. [in Ukrainian].

6. Chorna, M. V. & Hlukhova, S. V. (2012). Otsinka efektyvnosti innovatsiinoiu diialnosti pidpriemstv [Evaluating the effectiveness of innovation activity]. Kharkiv, KhDUKhT. [in Ukrainian].

7. Shulhina, L. M. & Yukhymenko, V. V. (2011). Suchasni kontseptsii stratehichnoho upravlinnia innovatsiinyim rozvytkom pidpriemstva [Modern concepts of strategic management of innovative development company]. *Marketynh i menedzhment innovatsiinoiu diialnosti – Marketing and innovation management* [in Ukrainian].

8. The Global Innovation Index 2016 (2017) Winning with Global Innovation [Electronic resource] / Editors: S. Dutta, B. Lanvin and S. Wunsch-Vincent // Cornell University, INSEAD and WIPO, 2016. – 451 p. – Access mode: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016.pdf [in English].